

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

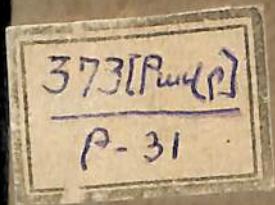
պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

20973

Rw4(p)

1901

b 2002

373 [P-31]

P-3

hawke

Փարփղել կլուաթաղի

„ՀԱՅԿԱԶԵՄՆ-ԹԱՄԱՐԵՄՆ“

Երիտասարդական գովազնություն

S...n...t...p...n... = ...p...m...p...n...m...g

1889--1901

Տառեսական Համարություն

ՀԱՅԻՒՄ

Φωτισμός

1901

Տպարան Թաւորիկու Հայոց Արամեան Կպրանոցի

Երբ նոր մարդու քայլքից հետո բարեկարգ գնացածք Արևու երբ բարեկարգ

370
2134-2L Թաւրիկ Լիտու-թաղի 2011 1922 թվական

“ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԹԱՄՍՐԵՑ”

1889-1901

Տնտեսական համառօտ

ՀԱՇԻԽ

Թաւրիկ

1901

Տպարան Թաւրիկու Հայոց Արամեան Գպրանոցի

Օչուրիզի Ալիտա-թաղի Հայկացեան և և թամարեան էրկսեռ զպրոցների տառներիու տարուաց 1889—1901 տըն-
ականին համառօտ հաշիւր.

Օչուրիզի Ալիտա-թաղի էրկսեռ զպրոցների տառներ-
իու տարուաց անահասկան համառօտ հաշիւր տպագրի տա-
րու զինուուր և զրեթէ միակ նպատակն է այն, որ հայ հա-
սարակութիւնը ծանօթանաց այս Հիմնարկութեան նիւթական
վճակի հետ։ Չնայած, որ չոր ու ցամաք թուերը շատ
բան պիտի տան, բայց և ոյնպէս անհրաժեշտ է աշքի ա-
ռաջ ունենալ շետեալ կետերը.

1) 1889—1890 ուսու տարուամ Ալիտա-թաղի էրկսեռ
զպրոցներն ունեցել են էրեք պատրաստական և մի Հիմնա-
կան դասարան (չորս տարուաց դասրնթաց). Նցն տարուաց
սկզբին զպրոցների զբանազուխն էր 384 դասաւ և 40 էակէ.
(մաս 70 բարի ուսուական փող)։ Վյո թուականից զոր-
ծաղ հոգտարձութիւնը ցանկանալավ զպրոցների նիւթական
վիճակի մասամբ ապահովել, հանդանակութիւն է բաց ա-
նում նցն Հիմնարկութեան օգանին. Հասարակութիւնը շ-
ինայում իր կողեիները ամենակարծ ժամանակում հաւոք-
ւում է 19553 դասաւ և 25 իազ. (մաս 3500 ր. ուսուա փող).
մանրամասնութիւնը կարեի է անսել սրան կից հանդանա-
կութեան ցուցակից։ Վնցեալի համեմատութեամբ այսուհե-
տե սկսում է զպրոցի նիւթականը անքնդհասարար առաջ
զնալ. ինում են զարձեալ նու էրներ, ներկայացու մներից, վե-
ճակախազերից, աշակերտաշակերտու հների թօշակներից և
ուրիշ ազըիւներից ստացած արգիւնքներն էլ նու էրների
փոց աւելացնելով՝ ժամանակի ընթացքում կամաց կամաց՝
մինչև 1900—1901 ուսու տարուաց մերջին զըլանում է
59149 դասաւ 95 է. մի պատկառեկի գումար նախկինի Համե-
մատութեամբ։ Պրամական հաշիւների վելորերմանը էրկար
ու բարակ իրուելու կարիք չեր զըլում որովհետե իւրաքան-

չիւր տարուաց հաշխեն առանց այն էլ բաւականին մանրաւ-
ման աեղեկութիւն է առիս:

2) Վարպոցների նիւթականի բարձրանալու հետ միասին
հոգաբարձութիւնն աշխատել է պարագաները ներածին չափ
դասարաններ աւելացնել. օրինակ, 1890—91 առաջնորդ
բացուեց Երևորդ դասարան, իսկ յետահայ առաջնորդ (91—
92) Առն էլ օրինաց համար: Այսպէս երկու վարպոցնե-
րը հինգ տարուաց դասընթացով (երեք պատրաստակոն և
երկու հիմնական դասարան) մնացին մինչև 1897—1898 թ:
1898—1899 առաջնորդ բացուեց աշխատ Երևորդ դասարան
յաջըրդ դասընթաց (1899—1900) հետո Երևա- բաց անել օրինաց
համար լրացնցիւերրորդ դասարան: Տղայոց դպրոցը 1900—1901
առաջնորդ անցաւ: Չորրորդ դասարան: Հետո այս վճանիի մջ
էլ 1901 թիւ—յւլիսին վարպոցները յան-նուեցին նոր մասիր
հոգաբարձութեանը:

3) Երկու վարպոցների շինքը սկզբում եղել է շատ ան-
նախանձելի վիճակի մէջ, յարգելի բարերարներ՝ Եզր. Շառ-
մանեանների ձեռքով շինուացին աղայոց ուսումնարանի հա-
մար չըրս սենեակից բաղկացած մի շինք: 1895 թիւ, հան-
գուցեալ Շառմար Շառմաննեանի յիշատակին կառուցուեց օ-
րիորդաց վարպոցի երկյարկանի շինութիւնը (13 սենեակից
կազմուած), որը թէ բարերարներին և թէ ամեն մի հա-
սարակութեան պատիւ կըքերէ:

4) Պատ ինքեան հասկանալի է, որ վարպոցական կաչ-
կարասին հետպշեաէ թէ՝ աւելացել է և՝ թէ փոփոխութիւն-
ների ենթարկուելով՝ բարենորոգուել է. բացի զրանից մաս-
մաս առնուել են դասաւութեան համար անդրածեշտ օդ-
նող միջոցներ, ինչպէս օրինակ, քարտեզներ, դրուս և այլն:

5.) Պատ ցանկալի էր (1889—1898) ինն ուսումնա-
կան տարիշը անների մասին ևս գէթ համառօտ աեղեկութիւն-
ներ առլ, թէ ուսման կողմից ինչ պէս են եղել վարպոցները,
ինչ ուսուցիչներ են վարձել: բայց տարարադրար նոյն տա-

րեշոջանների աեղեկադրեր չկան մեր ձեռին և ոչ էլ զըպ-
րոցում այդ մասին թղթեր: Վարպէ 1898—1901 թ: երեք
ուսումնական տարիշը անք համարում ասել,
թէ ուսման կողմից ինչ զրութիւն էին ներկայացնում, քանի
որ նոյն տարիշը անի (1898—1901) ուսումնական աեղեկա-
զիրը 1901 թ: յունիսին ապագրուած և բաժանուած է թէ
հասարակութեանը և թէ՝ ուղարկուած է պարբերական թեր-
թիւնն:

Հոգաբարձութիւնն իր թշլ ցիերով արել է այն, ինչոր
կարողացելէ, սրտանց ցանկանում ենք նոր բնափառ հոգաբար-
ձութեանն և առհասպակ մեր յիշանորդներին, որ կարողանան
Երկաւ-թագի երկու վարպոցներն աւելի ու աւելի բարձրաց-
նել, ուսման կարու ու ծարաւ մեր խեղձ՝ ժօղովուրդը դրան
է սպասում:

Հաղորդասարչ Մէլչե- Ապրժաւեանց	Յակով Մէլչե- Ապրժաւեանց
Հոգաբարձութիւն (Թամիւս Օ. Վանանդիլյանց

1890

Հաշիւ Ալբան-Շաղի ուսում

	Առան	Էռակ.	Դաշտ	Հող.
Եզրաքարը Բուժմանեանցներից	2250			
Եղբարը Յակովի Յանցներից	2000			
Եղբարը Աֆմանդի Յանցներից	2000			
Երաշամ Մել. Արբաշամեանից	1000			
Հասուածառուր Բուժակեանից	1000			
Մատթէոս Յովսէփեանից	1000			
Քաղգասար Մել. Սարգսեանիցից	1000			
Օչան Մեսրով Բեանցից	500			
Խաչատուր Մկրտչեանցից	500			
Եղբարը Գուլմանեանցներից	300			
Զանի Եղիազարեանցից	350			
Հայրապետ Մել. Զանիեանցից	300			
Հղաջան Զոհրապէկեանցից	300			
Գրիգոր Առլէսէեանցից	300			
Ա. Լ. Է. Զ. որչեանցից	250			
Գրիգոր Տէր Յակովի Յանցից	100			
Հւագ Սմիրինեանցից	250			
Հւետիս Մել. Ասլանեանցից	100			
Մեհրապէկեանից-Բալարէկեանից	100			
Հւագ Սարգսեանցից	100			
Հրզուման Տէր Յավշանիսեանցից	20			
Յարութիւն Շահնալպարեանցից	50			
Շահրապէ Շահնալպարեանցից	20			
Մարգար Շահնալպարեանցից	50			
Յարութիւն Տէր Գրիգորեանցից	70			
Շիրին Յարութիւնեանցից	70			
Դասպար Սարգսեանցից	70			
Ծրամ Բաղդասարեանցից	100			
Բարձան Ստեփանեանցից	100			
Յակով Ա. արամեանեանցից	250			
Մասցական Գրիգորեանցից	300	14,800	14,800	

Կարամին բնձայած գրամաց

Փետրուար

Փախագը. Համար 2 գումար.

19,553 25

	Առան	Էռակ.	Դաշտ	Հող.
Դիմաց գումարն է				14,800
Արբահամ Առախիսեանցից	200			
Արբահամ Խաչատրեանցից	50			
Յովսէփ Մել. Ազարեանցից	300			
Յարութիւն Յակովի Յանցից	100			
Անտրէսա Դ. ու կասեանցից	40			
Մաղանգարան Նաշանցից. Եղբ.	500			
Յակովի Յանցների Հանգանակածը.				
Սար. Եղ. Թումանեանցների Հանգ.	240			
Շահրութից. Նշներից " "	220			
Աւագ Մել. Յովսէփեանցից	200			
Մարտապէտ-Մամմդ-Թաղի-Խան	1500			
Մուլումուլքից.				
Գասպար Եգանեանցից.	200			
Շահրութից. Մովսէսի Ճեռօր.	80			
Բաղգասար Մզդ. Արգսեանցից	27			
Ստեփանի մասից.				
Սիմօն Խամբանեանցից.	50			
Սաւատ Մել. Խաչատրեանցից.	250			
Յակով Մել. Սարգսեանցից.	200			
Գրիգոր Գրիգորեանցից.	200			
Գրիգոր և Յովսէփ Տէր	150			
Յակովի Յանցներից.				
Յարութիւն Ղորլանեանցից.	30			
Հղաջան Խայցեանցից.	50			
Բաղդասար Զանեանցից ԶԹումանչ	190			
շոգենաւի տումսերի փողե.				
Բաղդասար Մել. Սարգսեանցից	66	25	4,753	25
Աստրափանում Հաւաքուած.				

ՊԱՐՏՔ

Ապագրութիւն 1889 թից չին

Առանձ	Հոգ.	Առանձ	Հոգ.
		480	
		384	40
		864	40

Հաշուեցուցակ | իրաւա-թաղի երկսեռ

Հոգաբարձութեան հանձնած հաշուի

ՊԱՀԵՆՔ

1889 Տեկտ. 31	ըստն	իսպ.	զւան	իսպ.
Աստուածատուր Բուգաղեանցից Հին Հաշիւների մնացորդն			864	40
			864	40

Պապրոցների նոր հոգաբարձութեան ձեռօք.

Հանգանակուած է տռանձին ցու-				
ցակով 1. Համարից				
Հին հոգաբարձութիւնից, որի բա-	384	40		
ցաղըրութիւնը վերև գրուած է.				
Եկեղեցական եկամուտ Մկրտիչ	1,114			
Յակովբանցի ձեռօր .				
Տեղի փող Հանգստի նոյնի ձեռօր.	1,121			
90—91 թ. սեպ. 1 տոկոսներ.	2,917	30		
» Թոշակադրամ.	990			
Պ. Ստվենս անգլեացուց երեխայի	150			
Հանգստի գրամ.				
Օրիորդաց գպրոցի Համար գնուած	95	70	6,772	40
Կոտրեզներից յետ սաացած.				
			19,553	25

ՊԱՐՏՅ

Հարունակութիւն. Հաշնեկցուցակ

1893 J. W. L. 1-5

Աւսումաբանի և թատրոնի ծախը.
Ընթերցաբանի համար ժամացոյց.
92 | 93-ին ուսուցիչներին ոռօճիկ.
Տնկոսներից տարբերութիւն որ է
Աստուածատուր Բուգաղեանից
500 դրան չտեսց.
Եյս հաշեւը փակելով գրուեց
նոր հայիւ։

Ելուած - թաղի երկսեռ Գալրոցների.

ՊԱՀԱԿԱԳԲ

Առանձին գործություն	Վաճառք	Վճառք	Վաճառք	Վճառք
Փակուած հաշուից մնացած դրա- մագլուխն է .			22,066	98
Աստրաֆանանցի Ասծառուր Ազամովից	517	25		
Վարդանեանցից .	172	40		
Մարտիկ Թոթովեանցից .	34	50		
Դարսունի Գասպարեանցից .	350			
Թումանեանց ո Թուման .	90			
Շողենաւից .				
Եկեղեցական Եկամուտ .	500			
Թատրոնից զուտ արդիւնք .	310	48		
Թոշակագրամ .	1,009	40		
Տոկոսներ .	1,908	40		
Գրեանցից օգուտ .	52	50	4,944	93
			27,011	90

1892 *Proc. U.S. Natn. Mus.* 1-5.

Փակուած չաշուից միում է դրա- մագլուխ .			21,774	33
92 93 թ. սեպտ. 1. /Եռշակղբամ/.	1,092			
Տոկոսներ .	3,827	25		
Ներկայացումից .	380			
Այճակախաղից .	4,413	85		
Դրամների դարբերութիւն	59	82	9,772	92
Սնդուկից աւելացած .				

ՊԱՏՐԺՔ

Հարունակութիւն Հաշուեցուցակ .

1893 | 94թ. Ուսպ. 1.

93 + 94 ին. ուսուցիչներին ոռջիկ.
Ծառայի ոռջիկ.
Զանազան ծախքեր և աթոռներ.
Եյս հաշիւը փակելով զբուեց
նոր հաշիւ .

դրամ	հազ.	դրամ	հազ.
------	------	------	------

7,220			
400			
983	75	9,103	75
		42,061	42

51,165 17

Վիլտւա-թաղի երկուու Դապոցների .

ՊԱՀԱՆՁՔ

1893 | 94թ. Ուսպ. 1-ն.

Փակուած հաշուից միում է դրա-
մագլուխ .

Ստեփանոս Եպիսկոպոս Միհ-
մարեանցի կտակածն .

Եղբարք Թումանեանցներն Բա-
զուից ուղարկած 2. անգամով .

Ստեփան տէր Օհանեանցից .

Թագէոս Ամագունեանցից ձիու փող .

Ավմանդիլեանցից հանգստի փող .

Եկեղեցական եկամուտ երեսփոխ

Աւագ Սարգսեանցի ձեռոր .

Թաղապետին տւած փողից ա-
ւելացրած .

Պաղար Բարաեանցի կտակածն .

Պարսից կայսերական բանկն ըն-
ձայած է վիճակախաղի տոմսերից .

Բաղւարնակ շուշեցի Միքայել

Արամեանցն ընձայած է .

Ստեփան տէր Օհանեանցն .

93 | 94 թիւ. Թոշակադրամ .

Տոկոսներ .

Ավճակախաղից օգուտ .

Ներկայացումից .

Հանգուցեալ Զարարէ Թումա-
նեանցի յիշատակին .

Եկեղեցական եկամուտ Աւագ

Սարգսեանցի ձեռոր .

դրամ	հազ.	դրամ	հազ.
------	------	------	------

22,273	35		
--------	----	--	--

11,874	32		
--------	----	--	--

17,017	50		
--------	----	--	--

51,165	17		
--------	----	--	--

ԳԱՐՏՔ

Հարունակութիւն Հայուսեցուցակ

1895 96	<i>թ. Ակադ.</i>	1	5			
1896 թ. Աւագային Երին սովորեցած է և եղած.	12,800					
Այս հաշիվը փակելով զբուց նոր հաշիվ:	1,597	80	14,397	80		
			45,651	25		
			60,049	05		

Եկատ-թաղի երկանու Դապրոցների.

ՊԱՀԱՆՁԻ

1894 95-թ. Ակտա. 1-ն.	դրամ	հրամ	դրամ	հրամ
Փակւած հաշվից միուն է զրամագլ.			42,061	42
Բաղդասար Աւագեանից.	200			
Մաւինը Գովլից.	500			
Եղբարք Թումանեանցներից.	5000			
Հանգ. Մ. Յակովլեանի յիշատակին	500		6,200	
Վ. իջակախաղին վճարելիք առմասերից միուն է.	1,110	72		
Կոր վիճակախաղից օգուտ.	2,897	88	4,008	60
Թատրոնից օգուտ.	3,743	50		
Տոկոսներ.	6,056	30		
Եկեղեցական եկամուտ.	1,760			
Թոշակագրամ.	1,951	05		
Հին դռներ, Լուսամուտներ ծախած.	220	85	13,731	70
Երամեան ուսումնարանի ընկերութիւնից կէս մասը պիտի վճարուի			1,242	50
Զանազան օգուտներ.			275	08
			67,519	30

1895 | 96 *P. U. k u m . 1 - n .*

Փակւած հաշվից մնում է դրամագլ.			44,505	60
Թոշակաղբամ.	2,405			
Տոկոսներ.	4,914	95		
Վիճակախաղից.	7,115	38		
Եկեղեցական եկամուտ.	1,108	12	15,543	45
			600,49	05

ՊԱՐՏՔ

Հայոց նակութիւն. Դաշտայի երկան

1896—97 թ. Սեպտ. 1-ն.

96 | 97 թ. Աւուցիչներին ոռջիկ.
Աւուցաց Ճանապարհածախս պ.Ա-
րեսնակովին. Միքայէլեանի ձեռոր.
Ծափք է.
Եյս հաշիւը փակելով գրւեց
նոր հաշիւ.

դաշտ	ինդ.	դաշտ	ինդ.
13,940			
1,433	30		
1,150		16,523	30
		49,650	83
		66,174	13

1897 | 98 թ. Սեպտ. 1-ն.

97 | 98-ին ուսուցիչներին ոռջիկ
Սուսանեանցի ստացականով.
Ծափք.
Վիճակախաղի համար պահւած.
Արամեան ընկ. հետ վճարման.
Եյս հաշիւը փակելով գրւեց նոր
հաշիւ.

դաշտ	ինդ.	դաշտ	ինդ.
		13,165	50
		1,752	28
1,258	73		
1,215			
47,257	37	49,731	10
		64,648	88

Պապոցների հետ ընկերութեամբ.

ՊԱՀԱԿԱԳԲ

1896 | 97 թ. Սեպտ. 1-ն.

Փակուած հաշուից մնում է զրամա-
գլուխ.
Հանգուցեալ Մհացական Տէր Յա-
կովքեանցի յիշատակին.
Տոկոսներ.
Թոշակադրամներ.
Վիճակախաղից օդուտ.
Թատրոնից.

դաշտ	ինդ.	դաշտ	ինդ.
			45,651
			25
10,000			
4,893	52		
1,890	80		
1,985	55		
4,753		20,522	87
		66,174	12

1897 | 98 թ. Սեպտ. 1-ն

Փակուած հաշուից մնում է զրամգ.
96-97 թ. Եկեղեցական եկամուտ.
Գրեանցից օդուտ.
Զեռագործից.
Վարդան Թումանեանցի ընդպահ
գրեանցից օդուտ.
98 թ. Եկեղեցական եկամուտ.
Թատրոնից.
Թոշակադրամ.
Տոկոսներ.
Վիճակախաղից.
Ընկ. մնացորդն պիտի վճարուէ.
Գրամների տարբերութ. օդուտ.

դաշտ	ինդ.	դաշտ	ինդ.
		49,650	82
1,800	35		
216	90		
197	40		
800			
264	78		
873	45		
3,139			
5,204	20		
1,267	37	13,763	45
1,215		1,215	
		19	60
		64,648	87

ΨΕΡΣΕ

Ըստունակութիւն. Հաջորդեցուցակի

Էլլուա-թաղե երկսեռ Պապոցների .

ՊԱՀԾԱԿԱՔ

ՊԱՐՏՔ

Հարունակութիւն. Հաշուեցուցակ

1899—00 թ. Սեպտ. 1-ի.	դրամ	հազ.	դրամ	հազ.
Առևտուցիչներին ոռձիկ.	23,986	92		
Մանր ծափը և ծառայի ոռձիկ.	2,123	95	26,110	87
Այս հաշիւը փակելով գույց նոր հաշիւ			50,909	55

77,020 42

Լիւան-թաղի երկանու Դապրոցների

ՊԱՀԱՆՁՔ

1899—900 թ. Սեպտ. 1-ի.	դրամ	հազ.	դրամ	հազ.
Փակուած. հաշուէից մնում է զրած. Աստրախանից Սևան ընկ. միջոցաւ վանականներից 410 մանէթ. Բազգասար Մելիք Սարգսեանի մի- ջոցաւ Մօսկւայից 100 մանէթ. Տոկոսներ Թոշակագրամիներ. Մօսկւայից Բ. Արլումանովից Թ. Աֆթանդիլեանցի միջոցաւ. Օգուտ թատրոնից. " Ծեռագործից. " Մանր տղայոց թատրոնից. Ննջեցեալներից հանգստի փող. Եկեղեցական եկամուտ. Ա. Ղոր- դանեանցից. Սարցւարից Սևան ընկ. միջոցաւ. Ալէքսան Գորյեանցից. Կանանց ընկ. Աւեսիս Տէր Պետրոսեանցի յիշա- տակին Թ. Աֆթանդիլեանցի ձե- ռօք 150 մանէթ. Աւագ Մել. Արբահամեանցից Սար- զուարից. Ահճակաթաղից օգուտ.	47,348	20		

Փակուած. հաշուէից մնում է զրած.

Աստրախանից Սևան ընկ. միջոցաւ
վանականներից 410 մանէթ.Բազգասար Մելիք Սարգսեանի մի-
ջոցաւ Մօսկւայից 100 մանէթ.Տոկոսներ
Թոշակագրամիներ.Մօսկւայից Բ. Արլումանովից Թ.
Աֆթանդիլեանցի միջոցաւ.Օգուտ թատրոնից.
" Ծեռագործից." Մանր տղայոց թատրոնից.
Ննջեցեալներից հանգստի փող.Եկեղեցական եկամուտ. Ա. Ղոր-
դանեանցից.Սարցւարից Սևան ընկ. միջոցաւ.
Ալէքսան Գորյեանցից.Կանանց ընկ.
Աւեսիս Տէր Պետրոսեանցի յիշա-տակին Թ. Աֆթանդիլեանցի ձե-
ռօք 150 մանէթ.

Աւագ Մել. Արբահամեանցից Սար-

զուարից.

Ահճակաթաղից օգուտ.

77,020 42

ՊԱՐՏ-Բ

Հարունակութիւն Հաշուեցուցակ

2/1/41 Spy (or spud) - 2nd year

Layman's Creek - 59119-95

~~Young & Fawcett.~~ 30000

in my winter 10000
22112.25

9914993
Bushnell, James

1012 - wet sheet

11-12-1914 500

and no place

51) *Amphibius*

Ելուստ-թաղի երկուն Դազբոցների.

ՊԱՀԱՆՁԻՔ

12.03.30

12.03.30

--

20973

2093

